

Bohoslužby v Zábřeze 25.září 2022

Lk 16, 19-31

Co je to za Boha, že mne nechává v takovéto situaci? Co je to za Boha, který nečině přihlíží, který nechává růst energie do závratných výšin, který netrestá okamžitě zpupnost diktátorů, dopouští genocidu? Milé sestry, milí bratři, podobné otázky se jistě nabízejí, když se zaposloucháme do zpráv, když sledujeme dění posledních dní. Je v nich zoufalství, ale také výsměch. Kde je ta Boží pomoc? Ptát by se takto mohly celé generace pronásledovaných křesťanů, stejně jako mnoho těch, kdo se snaží žít poctivě, zbožně a sklízí jen pohrdání, výsměch, zažívají ve světě ústrky. Dost možná by to bylo i rouhání vzít několik fotek masových hrobů, hladovějících dětí a napsat k tomu titulek: „Bůh je má pomoc.“ Jistě bychom tak vnímali, že to nejsou slova naděje, ale opravdu výsměchu, snahy Boha urazit. Svým způsobem něco podobného udělal i Ježíš.

Když budeme o někom mluvit jako o tom, s kým je Bůh, vybavíme si člověka dobře vypadajícího, přiměřeně zajištěného. Vzpomeňme na Jákoba, Josefa, mnohé jiné, kteří spoléhali na Boží pomoc a i když byli v těžké situaci, nakonec to dotáhli celkem daleko. Lidé, kteří Ježíše poslouchali měli v sobě zakořeněno, že ten, komu Bůh pomáhá, ten je na tom dobře. A naopak, když je zde nějaký problém, může za to hřích. Vzpomeňme si na slepého Bartimea a automatickou otázku učedníků: „Kdo zde zhřešil?“ Ten, komu Bůh pomáhá, to by mohl být zcela jistě i onen bohatý muž z dnešního podobenství. Bohatý byl nejčastěji ten, komu se dařilo, kdo něco uměl a proto mu bylo i dopřáno shůry. Jenže vyznání, že Bůh je má pomoc, to nenese ten bohatý člověk. Oznamuje to jméno onoho ubožáka za dveřmi, který jen s planou nadějí vzhlíží k bohatému stolu a jako útěchu musí přijmout olizování ran psy. Což je potupa. Jenže tento chudák má konkrétní jméno. Jmenuje se Lazar, což se dá vyložit jako „Bůh je má pomoc, Bůh mi pomáhá.“ Dnes na to tak citliví nejsme, ale tehdy to muselo praštit přes uši.

Příběh o boháči a Lazarovi by se dal pojmout jako krásný příklad toho, jak se kdo bude mít v nebi. Taková velice zjednodušená spravedlnost. Jedni si ty slasti vyberou už tady, druhí se jich dočkají po smrti. A naopak, jedni si už zde na zemi projdou peklem, druhé čeká po smrti. Je celkem pochopitelné, že pokud toto přijmeme jako Bohem daný řád, nenutí nás nic k tomu, abychom se o ty trpící nějak zvlášť starali, stačí je jen těšit odkazem do nebe. A bohatým pak hrozit a snažit se je donutit, aby si spásu aspoň snažili koupit, když jsou jinak ztraceni. Pokud někdo nevěří v posmrtný život, je logické, že ten okamžik zlomu posune někam mezi narození a smrt. A nebo se pokusí nastolit spravedlnost jinak, většinou to ale nejde moc spravedlivými a

pokojnými cestami. Alespoň v dějinách se to zatím nestalo. A upřímně řečeno, ani nestane. Spravedlnost zkrátka nestojí na tom, že jednomu něco vezmeme, abychom to druhým mohli dát. Ježíšovo podobenství příkladu bohatého muže a trpícího Lazara používá k zamyšlení nad samotnou povahou člověka. Proto také ten bohatý člověk nemá žádné jméno. Na jednu stranu to ukazuje k jeho bezvýznamnosti, na druhou stranu si zde můžeme představit pár teček a doplnit jméno kohokoliv z nás.

Zkusme ale tento příběh číst trochu jinak. Zapomeňme na to, že se zde píše o hmotném bohatství, o tělesném utrpení a hladu. Sociální rozměr v práci církve je samozřejmě důležitý, ale utrpení trpících má mnohem širší rozměr než jen hmotný nedostatek. Proto není řešitelné jen jeho odstraněním. Když Ježíš mluví o bohatém muži, myslí na zákoníky a farizee. S nimi vede polemiku o přístupu k různým hříšníkům. Ty můžeme vidět v tom Lazarovi. Má opravdu případné jméno. V tomto případě nemusí být rouháním, tedy výpovědí, podívej, jak to dopadá, když spoléhám na Boží pomoc. Může být voláním, hledáním Boha, který by mohl pomoci. Ale ta pomoc nepřichází. Proč? Protože je zde propast, je zde bariera, nepřekonatelná překážka. Položil ji ten bohatý člověk. Jsou to vrata jeho domu. Vrata, přes která ten Lazar vidí, co se děje, ale sám je překročit nemůže, protože ho tam nikdo nezve. A ti uvnitř, ti nemají zájem překročit je směrem ven. Bohatý muž nevidí důvod jít ven a zabývat se nějakým Lazarem. Stejně jako mnoho zákoníků a farizeů nevidělo důvod, proč se nějak víc věnovat různým hříšníkům, celníkům, nevěstkám. Jsou hříšníci, porušují zákon, tak co s nimi? Vědí, jak mají žít a nežijí. Jejich smůla. Všimněte si, jak se to tomu bohatému muži vrací, když chce poslat Lazara do svého domu, aby varoval jeho bratry. Vždyť mají Mojžíše a proroky, to musí stačit, dostává jako odpověď. Sám uznává, že to nestačí. Proč by to tedy mělo stačit jiným? Tíživou situaci různých hříšníků nelze odbýt tím, že přece znají Boží zákon a tak se mohli podle něj rozhodnout. Rozhodli se hřešit, ať si tedy trpí. My hříšní nejsme, nás se jejich problém netýká.

Problém toho bezejmenného bohatého muže není v bohatství. Je v jeho srdci, to je tvrdé, uzavřené. Což je vidět i ve chvíli kdy trpí. Pořád je pro něj ten Lazar někým míň, někým méně hodnotným. Opět, Ježíš chtěl, aby se v tom poznali jeho protivníci. Ale nejen oni. Je celkem zřejmé, že se v tomto příběhu máme také najít. Vždyť se za celá staletí nic moc na jednání člověka nemění. Stále je zde ten rozdíl mezi chudými a bohatými, ale stále je zde také povrchní zbožnost, která v klidu za svými vraty užívá plodů Božího požehnání a nevidí trpícího kousek od sebe. Nevnímá utrpení, které je jen kousek dál.

Měli bychom se nad sebou zamyslet. Ježíš věnuje hodně prostoru tvrdému srdci, sklonům k pýše, povrchnosti, elitářství. Jistě to nedělá proto, protože by se to týkalo těch, kteří jsou tam venku. My ta slova pravidelně čteme. A ne proto, abychom jimi umravňovali ty, kteří je možná nikdy neslyšeli. Syn, který nechce jít za otcem, protože jeho srdce je plné výčitek vůči němu, stejně jako bohatý člověk, který ani v pekle nejde do sebe, to jsme my. Vždyť se nám dostalo velikého bohatství. Smíme přicházet ke stolu našeho Pána, smíme se každý týden znovu a

znovu občerstvoval jeho slovem. Co víc bychom mohli od života žádat. A přesto. Přesto býváme nespokojeni a uzavíráme se do sebe. Myslíme na sebe. Řešíme, co bude s našimi sbory za deset, dvacet let. Ale co bude s našimi sousedy po jejich smrti? Co bude s našimi mnoha přáteli, kolegy, až se naplní jejich čas a předstoupí před svého Pána? Co bude s našimi dětmi za pár let? Jistě, poradí si s technologiemi, ale poradí si se skutečným životem, když z něj viděli jen laciné demoverze? Lazarové u našich vrat, to nejsou jen bezdomovci, hladové děti v Africe a podobné případy. Ty snad už za vraty nenecháváme. Lazarové za našimi vraty jsou ale mnozí další, kteří bloudí, hladoví po životě, po skutečném životě, opravdových hodnotách. Jsou to mnozí, kteří by tu měli být teď s námi, ale nejsou, protože jsme nechali venku. Nechali tím, že jsme je nepozvali dál.

Dnešní příběh vůbec nekončí dobře. Pro Lazara ano, protože jeho utrpení končí přenesením ke stolu Abrahama. Jenže ten bohatý člověk neuspěje ani s prosbou o kapku vody ani s touhou pomoci svým bratrům. Prostě se dostal za hranici, odkud už není možná cesta zpět. To je celkem výrazné varování. I když z příběhu můžeme cítit silný důraz na péči o druhé, důraz na sociální službu, ve skutečnosti jde o vztah k Ježíšovu dílu, vztah člověka k Bohu. Mnozí odmítali jeho cestu pokání, protože nevnímali, že by se jich mělo nějak týkat. Jsme přeci spravedliví. Jenže pak se objevuje nejen vracející se nehodný bratr, ale také Lazar u vrat. A odhaluje se problém, který zprvu nevyznívá tak ostře. Ale nakonec člověka položí. Nepřeceňujme svoji dobrotu, svoji odevzdanost Bohu, svou bezúhonnost. Obrácení, pokání, to je potřebné pro každého z nás. Vstup do Božího království nesouvisí s tím, jak byl nebo nebyl člověk ve svém životě úspěšný. Souvisí právě s pokorou, se kterou se sklání k potřebným, ke zranitelným, slabším. Toto je pro učedníky důležité. Poznání Ježíše z nás nedělá lepší lidi než jsou ti druzí. Spíš nám dává možnost se lépe vidět. Proto bychom neměli soudit své okolí, ať je jakékoliv. Stejně jako nás, se jich Ježíš neptá, proč jsme na tom zle, proč jsme prohráli svůj život. Ptá se jestli ho chceme zase najít a získat zpět. A když souhlasíme, ukazuje nám i skrze nás, jak na to.

Pane Ježíši, odpusť, když přehlížíme potřebné, když zlehčujeme jejich situaci. Uč nás hledat způsoby, jak být svědectvím tvé pomoci.

Amen.